

177. IAC. DE CESSOLIS.
MISCELLANEA.

{ H. 4
{ T. James 85

Codex partim membranaceus partim chartaceus in folio, seculo xvi scriptus, in quo continentur,

1. Liber de moribus hominum et officiis virorum nobilium super ludo schacorum quem composuit frater Iacobus de Cesell [de Casulis] de ordine predicatorum, *fol.* 1.
2. Tabula [sive index] in tractatum precedentem, *fol.* 49.
3. Modus et scientia ludi scaccorum, *versibus rithmicis*, *fol.* 50.
4. Quædam moralitas de scaccario per dominum Innocentium papam, *ibid.*
5. Epistola beati Bernardi super re familiari gubernanda ad Raymundum gratiosum et felicem militem, *fol.* 51.
6. De dispensatione domus, *fol.* 52.
7. Quædam narrationes devotæ, *fol.* 53.

Vellum and paper, 11 $\frac{3}{8}$ × 8, ff. 1 + 191, double columns of 46 lines. Cent. xv, in a clear rather current hand. 2 fo. possumus.

Collation: 1 flyleaf, 1¹²–5¹² 6 (1–6 remain) 7 (two last remain) 8¹² 9¹² (wants 12) 10¹²–17¹² 18⁴, outer and middle sheets vellum, except 18 which is all vellum: the rest paper.

The original foliation appears to begin at 25: it is used here.

Contents:

1. Prolog. Ego frater Iacobus	f. 25
Text. Inter cetera mala signa.	
Ends (last lines re-written):	
omne donum perfectum · ipsi igitur sit honor et gloria in sec.	
sec. Amen. Expl. lib. de moribus hominum et officiis	
nobilium transformatus in figuram scaccorum seu exemplum.	
2. Prolog. Tabula infrascripta per alphabetum	49
Abstinencia—Zelus.	
3. Egregium ludum scaccorum scire volentes (38 lines)	50 b
...	
Cetera turba iacet nec habet quo rege regantur.	
4. Mundus iste totus est quasi quoddam scaccarium	50 b
—vel vite superbia.	
5. Gracioso et felici Raymundo domno castri Ambrosii	51
—dampnabilis senectutis. Cf. 171, f. 364.	
6. Prohemium de disp. domus	51 b
Terrena felicitas non saluat hominem.	
7. (1) Rem vobis refero fratres quam fideli ac probabili ratione
audiui de duobus ducibus (Eusebius of Sardinia, Ostrogius
of Sicily)	53 b
(2) Gregory and twelve pilgrims: a thirteenth appears.	
(3) Hermit and cat.	
(4) Martirius a monk.	
(5) Beate memorie paulus simplex.	

8. Martinus [Braccarenensis] de quatuor virtutibus, *fol.* 74.
9. Seneca de institutione morum, *fol.* 75.
10. Historia sive fabula de nobili marchione Walterio domino terræ Saluciarum, quomodo duxit in uxorem Grisildem pauperulam, et ejus constantiam et patientiam mirabiliter et acriter comprobavit; quam de vulgari sermone Saluciarum in Latinum transtulit D. Franciscus Petrarcha, *fol.* 76.
11. Tractatus B. Ambrosii archiepiscopi de honestis et justis moribus, *fol.* 80.
12. Meditatio Anselmi, unde vivat anima, et unde vivat caro, et de gloria bonæ animæ et de felicitate malæ animæ quando exeunt a corpore, *fol.* 81.
13. Meditationes B. Anselmi, *ibid.*
14. Excerptum B. Hieronimi de libro Aurelii Theophrasti, *fol.* 83.
15. Augustinus de ebrietate, *fol.* 84.

The source of many of these is Gregory's Dialogues. The 26th and last is

(26) Hospitalitatem fratres karissimi diligite.

A man washes the feet of Christ appearing as a pilgrim.

Ending f. 60*b*.

ff. 61-73 lost.

8. Quatuor uirtutum species (Liverani *Spicil. Liberianum* 564 and often elsewhere) f. 74
—vel puniat ignauiam.
9. Omne peccatum accio voluntaria est (cf. LXXII 29) 75*b*
—socios tue beatitudinis. Amen.
10. Dominus franciscus petrarcha transtulit de vulgari sermone saluciarum in latinum-sequentem historiam siue fabulam de nobili marchione etc....comprobauit 76*b*
Librum tuum quem nostro materno eloquio
—quod pro suo mortali coniuge rustica hec muliercula
passa est.
Expl. Franc. Petrarcha super historiã Valterii marchionis et Griseldis uxoris eius.
Petrarch, *Opp.* 1554, p. 601 etc. Other copies in 275. 14, 458. 3.
11. Dilecte fili dilige lacrimas (XVII 749) 80*b*
—uidendo contempnas.
12. Cum anima manet in corpore 81
See also 179, f. 89*b*.
13. In nocturnis uigiliis quantum potes 81*b*
14. Title. Inc. liber Aurelii Theophrasti de nupciis (XXIII 276).
Altered to Inc. illud quod excerpit b. Ieronimus de libro Aur.
Theofr. de nup. et posuit in li° 2° quem fecit contra Jouinianum 83*b*
Festus Aurelius Theophrasti de nupciis in quo querit (CLXXVI 1203)
—usus relinquere. Hec theoffrastus secundum ieronimum
ubi supra.
- 14*a*. In the lower margins of 83*b* to 85*b*:
Inc. liber Valerii ad Rufinum ne ducat uxorem.
Loqui prohibeor—ne horrestem scripsisse videar.
Exposicionem istius epistole infra fo. 188.
(Mapes, de nugis Curialium, Dist. iv.)
15. Licet propicio Christo fr. kar. (XXXIX 2303) 84*b*

16. Seneca de ebrietate, fol. 85.
 17. Augustinus de honestate mulierum, *ibid.*
 18. ——— de XII abusionibus, fol. 86.
 19. Hugo de Filiotto prior. canonicorum S. Laurentii in pago Ambianensi de XII abusionibus claustru, fol. 90.
 20. Vita B. Thomæ archiepiscopi et martiris a Iohanne Grandesono episcopo Exon. *penitus excisa prima et ultima pagina exceptis*, fol. 103.
 21. Quoddam miraculum S. Augustini Anglorum apostoli, fol. 121.
 * * *hic desunt folia xxv* * *
 22. Iohannes Gallensis de ordine fratrum minorum, de virtutibus antiquorum (*fragmentum*), fol. 146.
 23. Epistola B. Augustini ad Cirillum de apparitione B. Ieronimi, fol. 158.
 24. Epistola Cirilli Ierosolomitani episcopi ad Augustinum Hipponensem episcopum de miraculis B. Ieronimi, fol. 161.
 25. Compendium Mag. Petri Blessensis super librum Job, fol. 170.

-
16. Non est animus in sua potestate ebrietate deuictus . . . f. 85
 —si uis tibi uiuere.
17. Nemo dicat quod martirium temporibus (XXXIX 2301) . . . 85 *b*
18. Lower margin. Hec sunt duodecim abusiua. (XL 1079) . . . 86
 Text. Primo si sine operibus bonis
 —sine uobis Christus incipiat esse in futuro.
19. Inc. prol. Hugonis de xii abusionibus claustralium et est liber
 secundus de clauastro anime. (CLXXVI 1051) . . . 90
 Locuturus karissime de hiis.
 Text. Sunt quid(*am*) qui sciunt et possunt
 —summa tocuis religionis.
20. Title partly erased 103 *b*
 Prol. Archipresulis nec non et archimartiris.
 Ends imperfectly in capitula (12th).
 Other copies in 275. 17, 464, 467.
 ff. 104-119 gone.
 Resumes in Pars IV, cap. 5. Cap. 6 and last remains.
 Colophon lined through. Expl. vita gloriosissimi martiris
 S. Thome Cantuar. Archiep.
21. Est vicus in pago Oxoniensi vi miliaribus distans a loco qui
 dicitur Wodestoke 120 *b*
 —sine fine victurus intrauit. quod nobis prestare dignetur
 etc. *Acta SS. Maii VI 392.*
 ff. 122-145 gone.
22. Begins imperfectly (De iusticia).
 enim (?) quomodo (?) neutrum daret. In denario Regem . . . 146
 —qui dicit Ego sum via veritas et vita. Amen.
 Expl. tract. de virtutibus antiquorum editus a fr. Joh. Gallensi
 de ord. fr. min. deo gracias.
23. Gloriosissime Christiane fidei athlete. (XXXIII 1120) . . . 158
 —ora pro me.
24. Venerabili viro Episcoporum Eximio. (l. c.) . . . 161
 —precipua uiua manet.
25. Prol. Henrico dei gratia illustrissimo 170
 —me recolo vel legisse.

26. Ricardus Ullerston, sacræ paginæ professor, de officio militari ad regem Henricum V. tunc principem Walliæ, *fol.* 179.
 27. Petrus Blessensis de transfiguratione Domini, *fol.* 184.
 28. ————— de conversione S. Pauli, *fol.* 186.
 29. Expositio epistolæ Valerii ad Ruffinum de uxore non ducenda, *fol.* 188.
 30. Andreas episcopus de schismatibus quæ fuerunt a fundatione ecclesiæ ad annum Domini 1415, *fol.* 194.
 * * * *versibus rithmicis* * * *
 31. Disputatio inter vinum et aquam, *fol.* 196.
 32. Ludus fortuitorum sive fatorum, *fol.* 197.

- Text. *Vir erat in terra hus* etc. Adhuc tria hic ponuntur
 —altissimus altissimi filius I. C. qui cum p. et sp. s.
 triumphat et regnat in sec. sec. Amen.
 Ed. J. A. Giles, *Opp. Pet. Bles.* III 19. P. L. CCVII.
26. Serenissimo et illustrissimo principi henrico f. 179 b
 —potentes esse cum humilitate et pietate ipse d. n. I. C.
 omnip. vos esse concedat qui sine fine viuut et regnat.
 Amen.
 (Another copy in Trin. Coll. B. 15. 23.)
27. Reuerendo domino et fratri karissimo fremaldo 184
 —requies et gloria sine fine. quam nobis misericorditer
 preparare et prestare dignetur qui etc.
 Giles III 1.
28. Recolenda est cum exultacione. 186 b
 —ad reuelacionem glorie d. n. I. C. cui est honor et gl. in
 sec. sec. Amen.
 Giles III 13.
29. *Loqui prohibeor* etc. Hec epistola principaliter continet tria 188
 —tristis offendit corruptos. By John Rideval.
30. Inc. tractatus Andree Ciuitateñ episcopi etc. 194
 Sacrosanctum consilium Constantiense a. d. mill^o cccc^{mo} xv^o
 xvi^o et xvij^o
 —duravit hoc scisma xli annis et sic est finis.
 By Andr. de Escobar Bishop of Civitate and subsequently of
 Ajaccio.
 Cf. 151. 8.
31. Dum tenerent omnia medium (corr. to med. omn.) tumultum 196
 . . .
 Terminans in gloriam dei patris amen.
 Wright, *Poems of W. Mapes*, p. 87.
32. Inc. ludus fortuitorum et debet scribi in rotulo etc. 197
 Uos qui concupiscitis statum vestrum scire
 Hec signa tractabitis que dant inuenire
 Omnia que poscitis de vobis audire
 Quid estis vel eritis hic est reperire.
 Quatrains follow on Adam, Cain, Abel, Lamech, Noah, Canaan,
 Abraham, Ishmael, Lot, Lot's wife, Rebekah, Esau, Jacob,
 Leah, Rachel, Dinah, Joseph, Judah, Benjamin, Pharaoh's
 butler, Moses, Pharaoh, Jethro, Balaam, Joshua, Nachor
 (= Achan), Judah, Eglon, Gideon, Jephthah, Manoah, Samson,

33. *Disputatio inter mundum et religionem, fol. 198.*
 34. *Virtutes et effectus crucis denarii, fol. 201.*
 35. *Disputatio inter corpus et animam, fol. 202*

Ruth, Eli, Samuel, Saul, Jonathan, Goliath, David, Nabal, Uriah, Amnon, Hushai, Absalom, Barzillai, Joab, Solomon, Rehoboam, Elijah, Jezebel, Elisha, Gehazi, Josiah, Holofernes, Tobit, Vashti, Esther, Haman, Job, Daniel, Nebuchadnezzar, one of the wicked Elders, Mattathias, Tryphon, John Baptist, Mary, Herod, Magdalene, Zaccheus, Judas, the good thief, Paul, Ananias (and Sapphira).

These are all pairs of good and bad or successes and failures.

One quatrain seems to be missing after the good thief: and in the cases of Job, Daniel etc., John Bap. and the Virgin etc., the two good and two bad are coupled instead of being alternated.

Ends: *Derelecta repetit erit maledictus.*

Expl. ludus fortuitorum siue fatorum.

Not printed.

33. *O christi vicarie monarcha terrarum f. 198 b*
Vir matris ecclesie sella scripturarum
Minister iusticie metaque causarum
mee querimonie aurem prebe parum.
 Ends with *sentencia pape*
Hanc qui contra uenerint declaracionem
Incursuros nouerint se dampnacionem
Nec habere poterunt relaxacionem
donec plene fecerint satisfaccionem.
 Not printed.
34. *CruX est denarii potens in seculo 201 b*
 ...
Summe mutabile fit necessarium.
 Wright, *Poems of W. Mapes*, p. 223.
 Various distichs in other metres follow.
Manus ferens munera pium facit impium etc.
 ...
 Ends with pairs of lines on *si dederò and ni dederò*, ending
Si dederò veneratus ero vocor et graciosus
Ni dederò diffamor ego vocor et viciosus.
35. *Noctis sub silencio tempore brumali 202 b*
 ...
Et me christi manibus totum commendaui.
 Wright l. c. p. 95.
- 35 a. *Lamentacio auctoris de miseria mundi et eius instabilitate 204*
Ecce mundus moritur vicio sepultus
 ...
Preda perquisicio sed lex ibi datur
Que dat unicuique prout operatur. Amen.
 A last stanza added in lower margin:
Fertur dies domini velut fur venire
 ...
Vt ad celi gloriam possit peruenire.
 Wright, l. c. p. 149.

36. Fabulæ Æsopi, fol. 204.
 * * * * *
37. Quomodo Anglia fuit primo inhabitata, fol. 206.
38. Chronica bona et compendiosa de regibus Angliæ a Noe usque ad hunc diem,
 [1377,] fol. 207.
39. Catalogus pontificum Romanorum, fol. 213.
40. ——— sanctorum regum in Anglia, fol. 214.

36. Attendite insule de longe venite f. 204
 Et ysopi fabulas vigile audite
 Que sunt per methaforam recitate rite
 Vos qui sermones nostros non vultis abite.
 Last edited by Hervieux, *Fabulistes Latins* II 436, with readings
 from this copy. Ward, *Cat. of Romances* II 342.

The Fables are :

de gallo et margarita.
 de agno et lupo.
 de mure et rana.
 de cane et oue.
 de cane appetente carnem.
 wolf, bear and lion hunting.
 de vacca capro et oue sociatis cum leone.
 quomodo fures celebrant nuptias.
 de lupo comedente ossa.
 de canicula fetu plena.
 de mure campestri et villana.
 de leone infirmo.
 de asino et catulo.
 de leone et mure.
 de auibus et lino.
 de ranis petentibus regem.
 de columbis eligentibus miluum in regem.
 de fure et cane.
 de synodo leporum.
 de leone cum leso pede.
 de lupo veniente ad bubulcum.

Ends unfinished :

- Plaudens atque lupo ad pastorem veniebat.
 As a rule each quatrain ends with a hexameter.
37. Ab origine mundi circa annos tria milia et nungentos septuaginta 206 b
 —ex eorum nomine britanniam vocauerunt.
38. Noe fuerunt tres filii 207 b
 Ends 213 b with coronation of Richard II, 1377.
 See no. 21. 2.
 213 a blank.
39. Hii fuerunt pontifices Rome summi Regum predictorum tempore 213 b
 Tempore quo Alfridus regnauit
 down to Temp. Ricardi secundi.
40. Sanctus Ethelbertus saxonicus 214

41. Nomina [eorum] quorum ope et auxilio dux Willelmus conquestor terram Angliæ conquistavit A.D. 1066, *fol.* 214.
42. Causa exilii et martirii B. Thomæ martiris et pontificis Cantuar. *ibid.*
43. Dialogus Mag. Hugonis Parisiensis, *fol.* 215.
44. Compendium Gaufridi [monachi] de sacra eucharista, *fol.* 224.
 "Hic Gaufridus ut apparet ex chronicis D. Antonini fuit primo discipulus cujusdam Petri Abelardi, quo cum D. Bernardus conflictabat, et idem postea relicto heretico ad Bernardum perfugit, cujus erat diu notarius, qui postea scriptis redarguebat preceptorem hereticum: vixit A.D. 1144."
45. Elucidarium, *opus Anselmo vulgo attributum.*
46. De interpretatione nominum apostolorum, *fol.* 245.
 * * * *versibus rithmicis* * * *

References to the *Polychronica* are given throughout. The other sainted kings are:

Sebert, Edwin, Oswald, Oswin, Ethelbald, Alfwold, Ethelbriht, Kenelm, Fromund, Edmund, Edward, Edmund Ironside, Edward Conf., Edward II.

41. Maunde vile, Daunde vile, ffrevile f. 214
 —Straunges, Sauage. Istorum fortunata milicia fuit terra anglica conquisita.
 A note on reckoning of Anni Domini 214 *b*
 (Hardy, *Catalogue* II, 1.)
42. De aduocacione et presentacione ecclesiarum etc. 214 *b*
 —nati esse dinoscuntur. hoc xvi tolerauit.
43. Quid fuit priusquam mundus fieret? *R.* Solus deus. (CLXXVI 17.) 215
 The dialogue proper ends 223 *b*:
 Hoc dei iudicio mihi relinquendum videtur.
 Follows. Tria sunt loca egiptus desertum et terra promissionis.
 Sex sunt opera 224
 Tribus modis deus cor emollit 224 *b*
 Per caritatem seruite inuicem
 —natura sumus filii ire.
- Expl. dial. mag. hug. paris.
44. Gaufridus peccator in presenti tractatu Catholicus scriptor 225
 Ends with verses
 Factus conscendit Iudex venturus in orbem.
 See 331. 2.
45. Prol. Sepe rogatus a discipulis. (CLXXII 1109) 225 *b*
 Text. Gloriose magister rogo te
 —videas bona ierusalem omnibus diebus vite tue Amen.
 Ihesu mercy.
 See 308, 439. 4.
46. Simon interpretatur obediens petrus agnoscens 245
 Ends with Matthias: cui datur euuangelica predicacio in iudea etc.
 De III^{or} euuangelistis.
 Solus enim Matheus ebraice scripsit in iudea Marcus grece in Italia etc.
 Verses follow. Hic matheus agens hominem generaliter implet etc.
 Petrus et Andreas ex uno patre fuerunt etc. 245 *b*

47. De vanitate et brevitatem mundanæ gloriæ, *fol.* 245.
 48. Disputatio inter cor et oculum.
 49. Lamentatio et deploratio pro morte, et concilium de vivere Deo, *fol.* 246.
 50. De miseria et defectibus senectutis.
 51. De etatibus hominis per M. Ph. Eton.
 * * * * *
 52. Speculum peccatoris sancti Augustini, *fol.* 247.
 53. Tractatus de regimine sanitatis, *fol.* 254.
 54. Quomodo gradus sunt distinguendi, *fol.* 259.

47. Cur mundus militat sub uana gloria f. 245 b
 ...
 Fac bonum omnibus quamdiu poteris.
 O quam iocundum quam dulce foret dominari
 Si mors non posset dominantibus insidiari.
 Sed quia mors semper comes est et causa doloris
 Non honor est sed onus assumere nomen honoris.
 Cf. Wright, l. c., p. 147.
 48-51 are in another hand.
48. Quisquis cordis et oculi non sentit in se iurgia 245 b
 ...
 Nam cordi causam imputat, occasionem oculo.
 Wright, l. c., p. 93.
49. Dum mortem recolo crescit mihi causa doloris 246
 In the distichs beginning Vado mori the following are the
 speakers: Papa, Rex, Presul, Miles, Monachus, Legista,
 Jurista, Doctor, Logicus, Medicus, Cantor, Sapiens, Diues,
 Cultor, Burgensis, Nauta, Pincerna, Pauper, Eleemosinarius.
 Conclusio: Nulli mors parcis concludens singula fine
 Omnia transibunt preter amare deum.
 Ends: Non potes ante deum viuere preter eum.
 Cf. E. Mâle, *L'Art religieux de la fin du moyen âge en France*,
 1908, p. 392 note. He calls attention to the poem as an early
 form or sketch of the Dance of Death.
50. Dum iuuenis creui ludens nunquam requieui 246 b
 ...
 Tam ducibus quam principibus communis habetur.
51. *Nascens.* Duxit natura de semine me genitalem 246 b
 A quatrain on each age. Nascens, Infans, Puer, Adolescens,
 Iuuenis, Vir, Senex, Decrepitus, Mortuus.
 Cuncta virencia flore nitencia more notato
 Deficiencia sunt et olencia fine probato.
52. Fratres karissimi quam tremenda est dies illa (XXXIX 2210) 247
 —largitate redimere prestante d. n. I. C. qui cum etc.
53. A fresh hand.
 In isto tractatu qui intitulatur de regimine sanitatis 254
 Text. Oportet ipsum qui vult esse longeuus
 —persecucionem non euadent.
54. Nota quod calidum in primo gradu 259

55. Liber de conservacione corporis humani et regimine sanitatis sapientissimi senis Arabici Albenzohar translatus ab Arnaldo de Villa Nova A.D. 1368, fol. 261.
 56. Flos medicinæ, *versibus rithmicis*, fol. 265.

55. Capitis cutis conseruabitur f. 261
 —debet sufficere cum dei adiutorio.
 56. Hoc opus aptatur quod flos medicine vocatur. 265 b
 Anglorum regi scripsit scola tota salerni

Ends 269 b:

Ista super renes pecten pone sitque iuuamen.

Other verses follow:

Sume cibum modice modico natura fouetur etc.

Cf. Dr Norman Moore, *The Schola Salernitana* (Finlayson Lecture), Glasgow, 1908.

On 213 b is scribbled (xvi) the name

Thomas Sheldone.

178. ANGLO-SAXON HOMILIES. { S. 6
 RULE OF ST BENEDICT (Lat.-Sax.). { T. James 277

Vellum, 11 $\frac{3}{10}$ × 8, ff. 1 + 134 + 86; two volumes, 26, 30, 22 lines to a page. Cent. xi, in several hands¹.

Collation: 1 flyleaf, 1⁸ 2⁸ (8 replaced cent. xvi) 3⁴ 4 (two) 5⁸-18⁸ || A⁸-H⁸ 1¹⁰ K⁸ L⁴.

On the flyleaf is a list (xii?) of the Homilies, in Latin, in a hand which has glossed both volumes. It is the same tremulous hand which occurs in **12** and **198**. Its presence shows that the two portions of this MS. have been long bound together, and also that they belonged anciently to Worcester Priory. See on no. **12**.

The list begins: 1. Exameron and ends xxvii De septiformi spiritu.

On the verso this same hand has written a number of Anglo-Saxon words with their Latin equivalents. Many are lined through.

A paper flyleaf of Parker's time, with a list of contents, follows, headed: Secundus liber.

On f. 1, both in pencil and ink, is the title *Exameron*, erased. There is a trace of a mark at the *R.* upper corner.

Contents:

1. De initio creaturae. An angin. p. 1
 Large handsome initial A in plain red. Glosses by the tremulous hand in Latin.
 Thorpe 1 8.
2. Inc. Exameron Anglice. On sumum oðrum spelle 15
 Edited by Norman and by J. R. Smith.

¹ MacLean (*Anglia* vi 434) assigns this MS. to cent. xi-xii; Schröer (*Bibliothek d. A.-S. Prosa II*) to cent. x-xi.